

на това съзнание в конкретното време и конкретната историческа ситуация. Затова често съкровището на Вълчан войвода е скрито до древни сакрални топоси, а старите съоръжения са осмислени чрез неговия образ.

Такъв е случаят със скалното светилище край с. Оризари, Твърдишко. (Демирев, Дечев, Тодорова 2011:12-14, 91; Дечев, Демирев 2012:20-21) Там ритуалната площадка е известна (най-вече в иманярското знание) като дивана на Вълчан войвода, от който той наблюдавал за минаващата хазна, която трябва да оберат хайдутите. Но там е и друг герой от българския епос, чрез който се обяснява „ставането“ на камъните-Крали Марко и неговия двубой с „великана“. Етиологичната легенда мотивира значимостта на комплекса в селищното културно пространство с мотива за двубоя и победата на своя, а „дивана“ на Вълчан войвода обезпечава присъствието на съкровище. И логично съкровището е на този войвода, защото неговото присъствие във фолклорното знание е актуално, независимо че сакралният топос визира много старо време. Но мястото на съкровището на тракийския цар Лизимах е обозначено чрез специфичен митологичен образ на реални географски обекти: „Тунджа е змията, Острец (възвишение, където има скрито съкровище) е око на змията“. Край Острец са топонимите Царева ливада и Царева каба.

Специфична е ситуацията и в м. Цигумилка, където също е налице явна намеса на човешка ръка спрямо обработка на скалите в определена посока. (Демирев, Дечев, Тодорова 2001: 14-15; Дечев, Демирев 2013: 21-22) Изказана е хипотеза относно култовия характер на скалния комплекс. (Демирев, Радева 2010:328-329) Битува знание за скрито съкровище тук, съпроводено с множество знаци за неговото обозначаване. (Демирев, Дечев, Тодорова 2011:117-119) Съкровището не е свързано с конкретен собственик или с етническа принадлежност. Но скалния комплекс и изсечените съоръжения върху скалите са осмислени чрез образа на Крали